

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 24.7.2013
COM(2013) 542 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

За по-конкурентоспособен и по-ефективен сектор на отбраната и сигурността

{SWD(2013) 279 final}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

За по-конкурентоспособен и по-ефективен сектор на отбраната и сигурността

„Светът се нуждае от една Европа, която е способна да разгръща военни мисии за стабилизиране на положението в кризисни райони (...) Трябва да укрепим нашата външна политика и политиката в областта на сигурността и общия подход към отбраната, защото заедно имаме силата и мащаба да превърнем света в едно по-справедливо място, където има правила и където правата на човека се зачитат в по-голяма степен.“

Из речта на председателя на Европейската комисия Жозе Мануел Барозу за състоянието на Съюза, произнесена през септември 2012 г.

„Съветът отново отправя призива си за поддържане и доразвиване на военните способности с оглед на утвърждаването и укрепването на ОПСО. Военните способности са в основата на възможностите на ЕС да гарантира сигурност в контекста на един по-широк и всеобхватен подход (и) на нуждата от силна и по-малко фрагментирана европейска отбранителна промишленост, за да се поддържат и укрепват европейските военни способности и капацитетът на ЕС за автономни действия.“

Заклучения на Съвета по външни работи, 19 ноември 2012 г.

1. ПРИНОСЪТ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ ЗА УКРЕПВАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЕКТОР НА ОТБРАНАТА И СИГУРНОСТТА

Настоящото съобщение се основава на постигнатото в рамките на работната група по отбраната, която Комисията създаде през 2011 г. с цел да се укрепят секторът на отбраната, като се мобилизират всички политики на ЕС в тази област. Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) и Европейската агенция по отбрана (ЕАО) взеха пълноценно участие както в дейността на работната група, така и в изготвянето на настоящото съобщение.

1.1. Въведение

Стратегическата геополитическа обстановка се изменя бързо и непрестанно. Равновесието на силите на световната арена се измества поради появата на нови определящи центрове и пренасочването на стратегическия интерес на САЩ към Азия. В тези условия се налага Европа да поеме по-голяма отговорност за сигурността във и извън границите си. За да засили своето влияние, ЕС трябва да разработи надеждна обща политика за сигурност и отбрана (ОПСО), която да бъде изцяло съгласувана с НАТО и неговите принципи.

Предизвикателствата в областта на отбраната, пред които сме изправени днес, са многобройни, сложни, взаимосвързани и трудно предвидими: възможно е да възникнат регионални кризи, които да прераснат в насилие; възможно е да се появят нови технологии, които да породят нови заплахи и нови уязвими места; възможно е промените в околната среда и недостигът на природни ресурси да предизвикат политически и военни конфликти. Същевременно редица заплахи и рискове лесно

прехвърлят националните граници, размивайки традиционната разделителна линия между вътрешната и външната сигурност.

Заплахите за сигурността могат да се преодолеят единствено чрез цялостен подход, който съчетава разнообразни политики и инструменти, както и кратко- и дългосрочни мерки. Този подход трябва да се основава на широкообхватен капацитет в гражданската и във военната сфера. Все по-малко вероятно е държавите членки да могат да се справят самостоятелно с тази нелека задача.

Това се отнася в особена степен за отбраната, където новото оборудване често е скъпо и технологично сложно. В днешно време за държавите членки не е лесно да оборудват адекватно въоръжените си сили. Неотдавнашните операции в Либия показаха, че в ключовия военен капацитет на Европа съществуват сериозни недостатъци.

Продиктуваните от кризата ограничения на публичните разходи водят до съкращения в бюджетите за отбрана, което усложнява ситуацията, по-специално поради факта, че тези съкращения не са съгласувани с общите стратегически цели и не се извършват в съответствие с тях. През периода 2001 — 2010 г. разходите на ЕС за отбрана намаляха от 251 млрд. евро на 194 млрд. евро. Тези бюджетни съкращения оказват сериозно влияние върху промишлените отрасли, разработващи оборудване за нашите въоръжени сили, като се налага да се орязват съществуващи или запланирувани програми. Особено страдат инвестициите в научноизследователска и развойна дейност в областта на отбраната, които са решаващи за разработването на капацитета на бъдещето. През периода 2005 — 2010 г. в Европа бюджетите за научноизследователска и развойна дейност са намалели с 14 % до равнище 9 млрд. евро. За сравнение — в момента само САЩ изразходват за научноизследователска и развойна дейност в областта на отбраната седем пъти повече средства, отколкото 27-те държави — членки на ЕС, взети заедно.

Бюджетите за отбрана намаляват, а изграждането на модерен капацитет поскъпва. Поскъпването се дължи както на дългосрочната тенденция към нарастване на технологичната сложност на оборудването за отбрана, така и на снижения обем на производството поради реорганизацията и намаляването на числения състав на въоръжените сили в Европа след края на Студената война. Тези фактори ще продължат да обуславят пазарите в областта на отбраната в Европа, независимо от равнищата на бюджетите.

Така създалата се ситуация предизвиква верижна реакция в този сектор, който има важно значение за европейската икономика като цяло. Оборътът му, който само за 2012 г. възлиза на 96 млрд. евро, го характеризира като крупен промишлен сектор, генериращ иновации и съсредоточен върху новаторски технологии и проектно-конструкторски дейности. Свързаните с него авангардни научни изследвания дават важно непряко отражение върху други сектори като електрониката, космическите изследвания и гражданската авиация, създавайки условия за икономически растеж и разкриване на хиляди работни места за висококвалифицирани специалисти. Отбранителната промишленост в Европа осигурява пряко работа на около 400 000 души, а непряко генерира до 960 000 други работни места. За да може Европа да запази водещата си позиция в производството и иновациите в световен мащаб, е особено важно този сектор да се поддържа. Ето защо укрепването на конкурентоспособността на отбранителната промишленост е ключов компонент на Стратегията за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020“.

Значимостта на сектора обаче се измерва не само с оборота му и броя на работните места. Европейската отбранителна технологична и промишлена база (ЕОТПБ) е ключов

елемент от капацитета на Европа да гарантира сигурността на своите граждани и да защитава ценностите и интересите си. Европа трябва да бъде в състояние да поеме отговорност както за собствената си сигурност, така и за мира и стабилността в света като цяло. За тази цел е необходима определена степен на стратегическа автономност: за да бъде надежден партньор, който вдъхва доверие, Европа трябва да може да взема решения и да ги изпълнява, без да зависи от капацитета на трети страни. Поради това от първостепенно значение са сигурността на доставките, достъпът до ключови технологии и оперативната независимост.

Засега предприятията от отбранителната промишленост очеляват благодарение на инвестициите в научноизследователска и развойна дейност от предходни периоди и успяват да компенсират намаляващите вътрешнодържавни поръчки с износ. Това обаче често е за сметка на трансфер на технологии, производство и права върху интелектуална собственост извън ЕС. На свой ред този трансфер има сериозни последици за конкурентоспособността на ЕОТПБ в дългосрочен план.

Проблемът с намаляващите бюджети за отбрана се изостря от продължаващата разпокъсаност на европейските пазари, която предизвиква ненужно дублиране на капацитет, организации и разходи. Сътрудничеството и конкуренцията на равнището на ЕС все още са по-скоро изключение, тъй като над 80 % от инвестициите в оборудване за отбрана се реализират на национално равнище. Вследствие на това Европа е изправена пред опасността в области от ключово значение за капацитета си да се лиши от автономност и от ценен експертен опит.

Тази ситуация налага пренасочване на приоритетите. Ако заделянето на повече средства е трудно, то по-рационалното им използване е наложително. Възможностите в това отношение са значителни. Въпреки съкращенията съвкупните разходи, направени от държавите — членки на ЕС, в областта на отбраната, през 2011 г. все още надхвърляха тези на Китай, Русия и Япония, взети заедно¹. Ето защо бюджетните ограничения трябва да се компенсират чрез засилено сътрудничество и по-ефективно използване на ресурсите. Това може да се постигне чрез подкрепа за клъстери, функционална специализация, съвместни научни изследвания, съвместно възлагане на обществени поръчки, както и чрез нов, по-динамичен подход към полезното взаимодействие между гражданската и военната област и чрез по-голяма интеграция на пазарите.

1.2. Стратегията на Комисията

Засега отбраната продължава да бъде в ядрото на националния суверенитет и решенията относно военния капацитет се вземат от държавите членки. При все това, ЕС може да допринесе в значителна степен в това отношение. Съюзът разполага с политики и инструменти за провеждане на структурна промяна и се явява най-подходящата рамка, в която държавите членки могат колективно да поддържат адекватно равнище на стратегическа автономност. Държавите членки разполагат с общо около 1,6 млн. военнослужещи и годишен бюджет за отбрана 194 млрд. евро — това дава възможност на ЕС да играе стратегическа роля на международната арена в съответствие със своите ценности.

Поради това в заключенията си от 14 декември 2012 г. Европейският съвет прикани „...върховния представител, по-специално чрез Европейската служба за външна дейност и Европейската агенция по отбрана, както и Комисията, (...) да разработят

¹ По данни на Стокхолмския международен институт за изследване на проблемите на мира (SIPRI).

допълнителни предложения и действия за укрепване на ОПСО и подобряване на наличността на необходимите граждански и военни способности...“.

Основната цел е европейската отбрана да се укрепи, за да може да посреща предизвикателствата на XXI век. Редица от необходимите реформи ще се оглавяват от държавите членки. Мисията на Европейската агенция по отбрана (ЕАО) е да им съдейства в стремежа към усъвършенстване на отбранителния капацитет на Съюза с оглед на общата политика за сигурност и отбрана. Комисията също може да допринесе за това в значителна степен и вече полага усилия в тази насока. Както изтъкна нейният председател г-н Барозу, *„Комисията споделя тази отговорност, като продължава усилията си за създаването на единен пазар в областта на отбраната и като използва правомощията си, предоставени съгласно Договора, за развитие на европейска отбранителна промишлена база.“*

С оглед на тези цели Комисията представи Директивата относно възлагането на обществени поръчки в областта на отбраната и сигурността (2009/81/ЕО) и Директивата относно трансфера на продукти, свързани с отбраната (2009/43/ЕО). Понастоящем тези две директиви представляват крайъгълен камък на европейския пазар в областта на отбраната. Тя освен това разработи секторни политики и специални програми за научни изследвания и иновации в сферата на сигурността и космическите изследвания. Комисията създаде също така политики и инструменти в подкрепа на вътрешната и външната сигурност в области като защитата на външните граници, морското наблюдение, гражданската защита и справянето с кризи. Тези политики и инструменти имат редица технологични, промишлени, концептуални и оперативни сходства и взаимовръзки с отбраната.

С настоящото съобщение Комисията обобщава постигнатото до момента и го доразвива в рамките на правомощията си, определени в Договора от Лисабон. Със съобщението по-специално се цели да се използват възможностите за полезно взаимодействие и обмен, които произтичат от размиването на разделителните линии между отбраната и сигурността, както и между гражданската и военната сфера.

За постигане на поставените цели Комисията възнамерява да предприеме действия в следните направления:

- По-нататъшно задълбочаване на вътрешния пазар в областта на отбраната и сигурността. Това означава на първо място да се осигури цялостно прилагане на двете горепосочени директиви. Изхождайки от тях, Комисията ще предприеме действия и срещу изкривяването на пазарните условия и ще допринесе за повишаване на сигурността на доставките между държавите членки.
- Укрепване на конкурентоспособността на европейската отбранителна технологична и промишлена база (ЕОТПБ). За тази цел Комисията ще разработи политика в областта на отбранителната промишленост в две основни направления:
 - подкрепа за конкурентоспособността — включително разработване на т.нар. хибридни стандарти, от които да се възползват пазарите в областта на сигурността и отбраната, и проучване на начини за разработване на европейска система за сертифициране на летателната годност на военновъздушния флот;
 - подкрепа за малките и средните предприятия (МСП) — включително разработване на стратегическо партньорство на европейски клъстери, за да се изградят връзки с други клъстери и да се окаже подкрепа за

работещите в областта на отбраната МСП в контекста на световната конкуренция.

- Максимално използване на полезното взаимодействие между гражданската и военната сфера, за да се осигури възможно най-ефикасно изразходване на средствата на европейските данъкоплатци, по-специално посредством:
 - насочване на усилията към евентуален взаимнополезен обмен при научните изследвания за граждански и за военни цели и към потенциала за двойна употреба на космическото пространство;
 - подпомагане на въоръжените сили да намалят своето енергопотребление и по този начин да допринесат за осъществяване на целите на Съюза, формулирани като 20/20/20.
- Комисията освен това предлага действия, чиято цел е да се проучат нови пътища, да се даде тласък на стратегическите дебати в Европа и да се подготви почвата за по-обхватно и по-задълбочено европейско сътрудничество, по-специално посредством:
 - оценяване на възможностите на притежавания от ЕС капацитет с двойна употреба, който може в определени области, свързани със сигурността, да допълва националния капацитет и да се превърне в ефикасен и икономически ефективен мултиплициращ фактор;
 - обсъждане на възможността за стартиране на подготвително действие в подкрепа на свързаните с ОПСО научни изследвания, като специално внимание следва да се отдели на областите, в които отбранителният капацитет на ЕС е най-необходим.

Комисията приканва държавните и правителствените ръководители да обсъдят съобщението на заседанието на Европейския съвет през декември 2013 г. заедно с доклада, изготвен от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност.

План за действие²

2. УКРЕПВАНЕ НА ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР В ОБЛАСТТА НА ОТБРАНАТА

2.1. Осигуряване на ефективност на пазара

- Директива 2009/81/ЕО относно възлагането на обществени поръчки в областта на отбраната и сигурността, която е изцяло транспонирана във всички държави членки, е гръбнакът на законодателната уредба на европейския пазар в областта на отбраната. В този сектор за първи път се прилагат конкретни правила относно вътрешния пазар, целящи лоялна конкуренция в целия ЕС. При все това отбраната си остава специфичен пазар, който отдавна е разпокъсан по държави. Комисията ще предприеме конкретни мерки, с които да се гарантира правилното прилагане на директивата и изпълнението на нейните цели.

²

Действията, предвидени в настоящия план, са съгласувани и съвместими със съответните финансови инструменти, създадени съгласно Многогодишната финансова рамка.

Действие:

- *Комисията ще наблюдава доколко в държавите членки пазарите в областта на отбраната имат открит характер и въз основа на Електронния ежедневник на ЕС за обществени поръчки (TED) и на други специализирани източници ще преценява как се прилагат новите правила за възлагане на обществени поръчки. Тя ще координира своите дейности по наблюдение на пазара с тези на ЕАО, за да се използва евентуалното полезно взаимодействие и да се избегне излишното дублиране на усилия.*

В условията на бюджетни ограничения ефективното изразходване на финансови средства придобива особено значение. Обединяването на търсенето е действителен начин за постигане на тази цел. Директивата съдържа специални разпоредби относно централните органи за покупки, с което на държавите членки се дава възможност да използват новите правила и за съвместно възлагане на обществени поръчки, например посредством ЕАО. Държавите членки следва да прилагат този инструмент колкото се може повече, за да реализират възможно най-големи икономии от мащаба и да се възползват в пълна степен от сътрудничеството в целия ЕС.

Някои обществени поръчки са изключени от обхвата на директивата, тъй като при тях прилагането на нейните разпоредби не би било целесъобразно. Това важи по-специално за програмите за сътрудничество, които са ефективно средство за стимулиране на консолидацията на пазара и конкурентоспособността.

Други специфични изключения обаче, и предимно свързаните с възлагането на поръчки от едно правителство на друго правителство и с възлагането на поръчки съгласно международни правила, могат да се тълкуват по начин, който подкопава правилното прилагане на директивата. Това може да застраши условията на равнопоставеност на вътрешния пазар. Ето защо Комисията ще гарантира, че посочените изключения се тълкуват стриктно и с тях не се злоупотребява с цел да се заобиколят разпоредбите на директивата.

Действие:

- *Комисията ще уточни лимитите на някои изключения. За тази цел тя ще се консултира с държавите членки и ще предостави конкретни насоки, по-специално по отношение на поръчките, възлагани от едно правителство на друго правителство, и на международните споразумения.*

2.2. Предприемане на мерки срещу изкривяването на пазарните условия

С цел да се доразвие вътрешният пазар в областта на отбраната и да се създадат условия на равнопоставеност за всички европейски доставчици Комисията ще предприеме мерки срещу продължаващите нелоялни и дискриминационни практики и изкривявания на пазара. Тя ще мобилизира по-специално политиките си срещу икономическите компенсации, които се изискват при закупуване на отбранително оборудване от чуждестранни доставчици. Изискванията за компенсации представляват дискриминационни мерки, които са в разрез както с принципите на Договора за ЕС, така и с методите на ефективно възлагане на поръчки. Поради тази причина те не могат да бъдат част от вътрешния пазар в областта на отбраната.

Действие:

- *Комисията ще осигури бързо прекратяване на компенсациите. След приемането на Директивата относно възлагането на обществени поръчки в областта на*

отбраната всички държави членки отмениха или актуализираха националните си разпоредби във връзка с компенсациите. Комисията ще провери дали извършените актуализации са в съответствие със законодателството на ЕС. Тя ще гарантира също така, че измененията в нормативните уредби на държавите членки водят до реална промяна в техните практики при възлагане на обществени поръчки.

Комисията приложи широко спрямо сектора на отбраната разпоредбите за контрол върху сливанията. Това ѝ даде възможност да гарантира ефективен контрол върху конкуренцията, който допринася за по-доброто функциониране на пазара в областта на отбраната. Що се отнася до държавната помощ, в съответствие със Съобщението относно модернизирването на държавната помощ публичните разходи следва да станат по-ефикасни и по-целенасочени. В това отношение на контрола върху държавната помощ се пада ключова роля в защитата и укрепването на вътрешния пазар, в това число в сектора на отбраната.

Съгласно Договора държавите членки са длъжни да уведомяват Комисията за всички мерки за държавна помощ, включително помощ в чисто военния сектор. Дерогация от това задължение се допуска само при условие, че съответната държава членка може да докаже, че съгласно член 346 от Договора за функционирането на Европейския съюз неуведомяването е продиктувано от съображения, свързани с основните интереси на нейната сигурност. Ако държава членка възнамерява да се позове на член 346, тя трябва да бъде в състояние да докаже, че конкретните мерки във военния сектор са необходими и пропорционални на закрилата на основните интереси на нейната сигурност и не надхвърлят строго необходимото за тази цел. Тежестта на доказването, че тези условия са изпълнени, пада върху държавите членки.

Действие:

- *Когато е налице позоваване на член 346 с цел да се обосноват мерки за държавна помощ, Комисията ще гарантира, че всички необходими за това условия са изпълнени.*

2.3. Повишаване на сигурността на доставките

Сигурността на доставките е от решаващо значение за функционирането на вътрешния пазар в областта на отбраната и за придаването на общоевропейски характер на промишлените вериги на доставки. За голяма част от въпросите, свързани със сигурността на доставките, отговарят държавите членки. Комисията, от своя страна, може да разработи инструменти, които да съдействат на държавите членки за повишаване на сигурността на доставките помежду им. Такъв инструмент е Директива 2009/43/ЕО относно трансфера на продукти, свързани с отбраната, вътре в ЕС, тъй като с нея се въвежда нова система за лицензиране, която улеснява движението на вътрешния пазар на продукти, свързани с отбраната. Сега държавите членки следва да се възползват в пълна степен от възможностите, които тази директива предоставя за повишаване на сигурността на доставките в Съюза.

Действия:

- *Комисията, съвместно с ЕАО, ще започне процес на консултации, чиято цел е да се постигне политически ангажимент на държавите членки за взаимно гарантиране на възложените или договорените доставки на свързани с отбраната стоки, материали или услуги, чиито крайни потребители са въоръжените сили на държавите членки.*

- Комисията ще оптимизира режима на трансфер на продукти, свързани с отбраната, чрез: а) подкрепа за националните органи в стремежа им да повишат осведомеността на сектора в това отношение; б) създаване на централен регистър на генералните лицензи и поощряване на тяхното използване; както и в) насърчаване на най-добрите практики в управлението на трансфери вътре в ЕС.

Сигурността на доставките зависи и от контрола и собствеността върху промишлени и технологични активи от първостепенно значение. В няколко държави членки действат национални разпоредби за контрол върху чуждите инвестиции в промишлените сектори, свързани с отбраната. Колкото повече се засилва международният аспект на промишлените вериги на доставки обаче, толкова по-лесно евентуална промяна в собствеността на дадено предприятие (това важи и за по-ниските равнища) може да повлияе върху сигурността на доставките за въоръжените сили и промишлените отрасли на други държави членки. Този проблем засяга както степента на автономност, с която Европа разполага и която желае да запази в сферата на военния капацитет, така и контрола върху входящите чуждестранни инвестиции в този сектор като цяло. Справянето с това предизвикателство изисква общоевропейски подход.

Действие:

- Комисията ще изготви Зелена книга относно контрола върху промишления капацитет в областта на отбраната и сигурността. Тя ще проведе консултации със заинтересованите страни относно евентуални пропуски в сегашната система, както и относно определянето на европейски капацитет, и ще проучи варианти за създаване на система за наблюдение за целия ЕС, в това число на механизми за уведомяване и консултации между държавите членки.

3. НАСЪРЧАВАНЕ НА ПО-КОНКУРЕНТОСПОСОБНА ОТБРАНИТЕЛНА ПРОМИШЛЕННОСТ

Изграждането на действителен вътрешен пазар в областта на отбраната изисква не само солидна законодателна основа, но и специална европейска политика по отношение на съответния промишлен сектор. Бъдещето на европейската отбранителна технологична и промишлена база е свързано с по-тясно сътрудничество и по-голяма регионална специализация въз основа на мрежи за върхови постижения. По-нататъшното укрепване на способността им да обслужват както гражданската, така и военната сфера, може да усилва конкуренцията и да допринесе за икономическия растеж и регионалното развитие. Във все по-глобализирания пазар в областта на отбраната е от особена важност за европейските предприятия в тази област в Европа да има добра стопанска среда, която да стимулира конкурентоспособността им в световен мащаб.

3.1. Стандартизация — полагане на основите на сътрудничество и конкурентоспособност в областта на отбраната

Повечето стандарти, които се използват в областта на отбраната в ЕС, са граждански. Когато се налага да се използват специфични за тази област стандарти, те се разработват на национално равнище, което създава пречки пред сътрудничеството и увеличава разходите на сектора. Поради тази причина употребата на общи стандарти в областта на отбраната значително ще засили сътрудничеството и оперативната съвместимост между армиите на държавите членки и ще повиши конкурентоспособността на промишлеността на ЕС в сферата на нововъзникващите технологии.

Това подчертава необходимостта държавите членки да се стимулират да разработват стандарти, които да се прилагат както в гражданската, така и във военната сфера. Тази дейност, разбира се, следва да бъде доброволна и да не дублира дейността, която развиват в областта на стандартизацията НАТО и други организации. Когато се установят пропуски и общи нужди обаче, за разработването на стандарти може да се направи много повече. Това се отнася по-специално до стандартите при нововъзникващите технологии, каквито са например дистанционно управляваните въздухоплавателни системи (Remotely Piloted Aircraft Systems — RPAS), както и в разработени области, като защитата на лагери, в които области пазарите не са достатъчно развити и съществува потенциал за повишаване на конкурентоспособността на сектора.

Действия:

- *Комисията ще насърчава разработването на т.нар. хибридни стандарти за продукти, които могат да имат приложение както във военната, така и в гражданската сфера. През 2012 г. тя вече подаде искане за стандартизация за такъв хибриден стандарт за софтуерно дефинирано радио. То вероятно ще бъде последвано от искания за стандартизация за откриване и вземане на проби за химични, биологични, радиологични, радиоактивни и взривни вещества, дистанционно управлявани въздухоплавателни системи, изисквания по отношение на летателната годност, стандарти за обмен на данни, криптиране и други информационни и комуникационни технологии от първостепенно значение.*
- *Съвместно с ЕАО и европейските организации по стандартизация Комисията ще проучи варианти за създаване на механизъм за изготвяне на специфични европейски стандарти за военни продукти и приложения след постигане на договореност с държавите членки. Основната цел на този механизъм ще бъде да се разработят стандарти, чрез които да се отговори на констатираните нужди, като същевременно с чувствителната информация се борава по адекватен начин.*
- *Комисията ще проучи съвместно с ЕАО нови форми за насърчаване използването на съществуващите инструменти при избора на стандарти за най-добри практики при възлагането на обществени поръчки в областта на отбраната.*

3.2. Насърчаване на общ подход към сертифицирането — намаляване на разходите и ускоряване на развойната дейност

Сертифицирането, както и стандартизацията, е ключов фактор, допринасящ за конкурентоспособността на промишлеността и за европейското сътрудничество в областта на отбраната. Отсъствието на общоевропейска система за сертифициране на продукти, свързани с отбраната, е основна пречка, която забавя пускането на продукти на пазара и съществено увеличава разходите през жизнения им цикъл. Налице е необходимост да се усъвършенства уредбата в областта на сертифицирането, за да може някои задачи, които засега се изпълняват на национално равнище, да се извършват съвместно.

По-конкретно, съгласно данните във връзка с летателната годност на военновъздушния флот, с които разполага ЕАО, това увеличава сроковете и разходите за разработване съответно с 50 % и 20 %. Наличието на уеднаквени общи изисквания намалява разходите и поради факта, че създава условия поддръжката на въздухоплавателните

средства и обучението на обслужващия персонал да се извършват на транснационално равнище.

Друг пример са боеприпасите. Предполага се, че липсата на единно сертифициране за боеприпаси, които се изстрелват от наземни пускови установки, коства на Европа 1,5 млрд. евро годишно (от общо 7,5 млрд. евро, които се изразходват за боеприпаси всяка година).

Действие:

- *Като изхожда от експертния опит, натрупан от Европейската агенция за авиационна безопасност (ЕААБ) в гражданската сфера и при сертифицирането на Airbus A-400M в конфигурацията му за нуждите на гражданската авиация, както и дейността на ЕАО в тази област, Комисията ще направи оценка на различните варианти за изпълнение, от името на държавите членки, на задачите, свързани с първоначалната летателна годност на свързаните с отбраната продукти в областите, посочени от ЕАО.*

3.3. Суровини — преодоляване на рисковете за доставките за европейската отбранителна промишленост

Някои суровини, като редкоземните елементи, са незаменими за множество продукти, свързани с отбраната, в това число дистанционно управляваните въздухоплавателни системи, високоточните управляеми боеприпаси, лазерното целеуказване, спътниковите комуникации. Редица от тези суровини са изложени на засилени рискове по отношение на доставките, които пречат конкурентоспособността на сектора на отбраната. Основен елемент на цялостната стратегия на ЕС във връзка със суровините представлява списъкът на суровините, за които се счита, че са от изключително важно значение за икономиката на ЕС. Очаква се сегашният списък на суровините от изключително важно значение на равнище ЕС да бъде преразгледан към края на 2013 г. Въпреки че в много случаи едни и същи суровини са важни както за граждански, така и за военни цели, ако тази дейност се съобрази със специфичното значение на суровините за сектора на отбраната в Европа, това несъмнено ще принесе добавена стойност.

Действие:

- *В рамките на цялостната стратегия на ЕС по отношение на суровините Комисията ще наблюдава суровините, които са от изключително важно значение за сектора на отбраната, и при необходимост ще подготви целенасочени политически действия.*

3.4. Малките и средните предприятия — подсигуряване на ядрото на иновациите в областта на отбраната в Европа

Директивата относно възлагането на обществени поръчки в областта на отбраната и сигурността и Директивата относно трансфера на продукти, свързани с отбраната, разкриват пред малките и средните предприятия (МСП) нови възможности да участват в изграждането на европейски пазар в областта на отбраната. Това важи по-специално за разпоредбите във връзка с подизпълнителите в Директивата относно възлагането на обществени поръчки в областта на отбраната и сигурността, с които се улеснява достъпът до веригите на доставки от страна на чуждестранни основни изпълнители. Държавите членки следва да използват активно тези разпоредби, за да разширяват възможностите за МСП.

Необходими са и по-нататъшни мерки, по-специално в областта на клъстерите. В тях често движеща сила се явява едно основно предприятие, което работи с по-малки предприятия, формирайки верига на доставки. Клъстерите освен това често са част от мрежи за върхови постижения, които обединяват основни изпълнители, МСП, научноизследователски институти и представители на академичната сфера.

Клъстерите са от особено значение за МСП — те предлагат достъп до общи съоръжения, разкриват пазарни ниши, в които МСП могат да се специализират, и създават условия за сътрудничество с други МСП. Благодарение на клъстерите предприятията могат да съчетават своите силни страни и ресурсите си, за да диверсифицират дейността си в нови пазари и научни институции, както и да създават такива. Те могат освен това да разработват нови продукти и технологии с гражданско предназначение въз основа на технологии и материали, първоначално разработени за целите на отбраната (напр. интернет, GPS), както и обратно — това е тенденция, която придобива все по-голяма значимост.

Действия:

- *Съвместно с представители на сектора Комисията ще проучи — прилагайки възходящ подход — възможността за изграждане на стратегическо партньорство на европейски клъстери, чрез което да се подпомага възникването на нови вериги за създаване на стойност и да се отстраняват препятствията, които срещат свързаните с отбраната МСП в контекста на глобална конкуренция. Във връзка с това Комисията ще използва инструментите, предназначени за подкрепа на МСП, в това число Програмата за конкурентоспособност на предприятията и за малките и средните предприятия, за нуждите на свързаните с отбраната МСП. За тази цел може да се обсъди и евентуалното използване на европейските структурни и инвестиционни фондове. Задачата ще включва изясняване на условията за допустимост по отношение на проекти с двойна употреба.*
- *Комисията ще използва също така мрежата Enterprise Europe Network, за да дава на свързаните с отбраната МСП насоки по отношение на установяването на контакти и изграждането на партньорства, интернационализирането на техните дейности, трансфера на технологии и възможностите за финансиране.*
- *Комисията ще поощрява регионалните мрежи от контакти с цел промишлените и научноизследователските активи в областта на отбраната да се интегрират в стратегията за интелигентна специализация на регионите, и по-специално чрез европейска мрежа на регионите, свързани с отбраната.*

3.5. Умения — направляване на промяната и осигуряване на бъдещето

Отбранителната промишленост изживява дълбока промяна, към която трябва да се адаптират както държавите членки, така и самата промишленост. Както се отбелязва в заключенията на Европейския съвет от декември 2008 г., налага се „*преструктурирането на европейската отбранителна технологична и индустриална база, по-специално около европейските центрове за високи постижения, при което се избягва всякакво дублиране, за да се гарантират нейната стабилност и конкурентоспособност, представлява стратегическа и икономическа необходимост*“.

Процесът на преструктуриране е главно отговорност на промишлеността, но Комисията, националните правителства и местните органи могат да играят допълваща роля. Комисията и държавите членки разполагат с редица инструменти на европейско

равнище, чрез които се насърчават нови умения и се преодолява въздействието на реструктурирането. Тези инструменти следва да се прилагат с ясно разбиране за капацитета и технологиите, които са от изключително значение за сектора. Комисията ще поощрява държавите членки да се възползват от схеми за гъвкави форми на заетост в подкрепа на предприятия, включително доставчици, които страдат от временен спад в търсенето на произвежданите от тях продукти, и да насърчават изпреварващ подход към реструктурирането. Във връзка с това държавите членки могат да ползват подкрепа по линия на Европейския социален фонд, а в някои случаи на масови съкращения — и по линия на Европейския фонд за приспособяване към глобализацията. В подготовка за тази дейност следва да се набележат съществуващите умения и да се определят уменията, които ще бъдат необходими в бъдеще. Това може да се извърши под ръководството на представители на сектора в рамките на европейски съвет за уменията в областта на отбраната.

Действия:

- *Комисията ще насърчава уменията, за които се счита, че са от първостепенно значение за бъдещето на сектора, като използва в това число програмите за т.нар. съюзи на уменията по сектори и съюзи на знанието, които в момента се тестват.*
- *Комисията ще поощрява използването на Европейския социален фонд с оглед на преквалифицирането на работници, по-специално за проекти, насочени към потребностите от определени умения, изграждането на необходимите умения и изпреварването на промените.*
- *Комисията ще има предвид потенциала на европейските структурни и инвестиционни фондове с цел да се подкрепят регионите, засегнати от реструктурирането на отбранителната промишленост, и по-специално да се съдейства на работниците да се приспособят към новата ситуация и да се спомогне за икономическото преориентиране.*

4. ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛА НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ ЗА ДВОЙНА УПОТРЕБА И УКРЕПВАНЕ НА ИНОВАЦИИТЕ

Тъй като редица технологии могат да имат двойна употреба, нараства потенциалът за полезно взаимодействие между научните изследвания за граждански и за военни цели. Във връзка с това понастоящем се осъществява координация между темата „Сигурност“ от Седмата рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие, от една страна, и научноизследователската дейност в областта на европейската отбрана, от друга. Засега работата се концентрира върху химичните, биологичните, радиологичните, радиоактивните и взривните вещества, а в последно време в рамките на ОПСО се разглеждат и въпросите на киберотбраната и нейното полезно взаимодействие с киберсигурността. Редица дейности в това отношение бяха обявени в рамките на Стратегията на Европейския съюз за киберсигурност, чиято цел е онлайн средата в ЕС да се превърне в най-безопасната онлайн среда в света. Освен това съвместното предприятие SESAR започна научноизследователска дейност в областта на киберсигурността във връзка с управлението на въздушното движение.

В контекста на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“ областта „Водещи позиции при базовите и промишлените технологии“, включително „Ключови базови технологии“ и „Сигурни общества“ („Обществени предизвикателства“), предлага перспективи за технологичен напредък, който може да

даде тласък не само на иновациите с гражданско приложение, а и на иновациите с потенциал за двойна употреба. При все че научноизследователските и иновационните дейности по линия на „Хоризонт 2020“ ще се съсредоточат изключително върху гражданското приложение, Комисията ще направи оценка по какъв начин резултатите от тези области могат да се използват с оглед на промишления капацитет в областта на отбраната и сигурността. Комисията възнамерява също така да проучи евентуалното полезно взаимодействие при разработването на приложения с двойна употреба, категорично предназначени за целите на сигурността, или на други технологии с двойна употреба, като например подпомагащите въвеждането на дистанционно управлявани въздухоплавателни системи за граждански цели в европейската авиационна система, което трябва да се извърши в рамките на съвместното предприятие SESAR.

Научните изследвания в областта на отбраната оказват сериозно влияние върху други сектори, като например електрониката, космическото пространство, гражданската авиация и дълбоководните дейности. Важно е това влияние да се запази и да се спомогне резултатите от научните изследвания в областта на отбраната да продължат да стимулират иновациите в гражданската сфера.

Комисията смята, че евентуални ползи от допълнителни възможности за научни изследвания, свързани с ОПСО, съществуват и извън обхвата на „Хоризонт 2020“. Те биха могли да намерят израз в подготвително действие във връзка с отбранителния капацитет, който е от първостепенно значение за операциите на ОПСО, чрез което да се потърси полезно взаимодействие с национални научноизследователски програми. Комисията ще определи съдържанието и условията на действието съвместно с държавите членки, ЕСВД и ЕАО. Успоредно с това държавите членки следва да поддържат адекватно равнище на финансиране на научните изследвания в областта на отбраната и да извършват съвместно по-голяма част от тези изследвания.

Действия:

- *Комисията възнамерява да подкрепи схема за обществени поръчки за продукти в предпазарен стадий с цел възлагане на поръчки за прототипи. Това може да включва на първо място технологии за откриване на химични, биологични, радиологични, радиоактивни и взривни вещества; дистанционно управлявани въздухоплавателни системи; както и комуникационно оборудване на базата на технологията на софтуерно дефинирано радио.*
- *Комисията ще обсъди възможността да подкрепи — например чрез подготвително действие — научни изследвания, свързани с ОПСО. В центъра на вниманието ще бъдат областите, където отбранителният капацитет на ЕС е най-необходим, като при възможност ще се търси полезно взаимодействие с национални научноизследователски програми.*

5. РАЗРАБОТВАНЕ НА КАПАЦИТЕТ

Комисията вече работи по въпросите, свързани с нуждите от невоенен капацитет, който да се използва в подкрепа на политиката в областта на вътрешната и външната сигурност, например за гражданска защита³, справяне с кризи, киберсигурност, защита на външните граници и морско наблюдение. Досега тези дейности се ограничаваха до

³ По отношение на гражданската защита разработването на капацитет е представено в Предложението на Комисията за решение на Европейския парламент и на Съвета относно Механизъм за гражданска защита на Съюза (COM(2011) 934 окончателен).

съфинансиране и координиране на капацитета на държавите членки. Комисията възнамерява да направи следваща крачка в тази посока, за да гарантира, че Европа разполага в пълна степен с необходимия капацитет в областта на сигурността, че той се използва по икономически най-ефективен начин и че в съответните области се осигурява оперативна съвместимост между невоенния и военния капацитет.

Действия:

- *Комисията ще продължи да повишава оперативната съвместимост при обмена на информационни услуги между потребители от гражданската сфера и от сферата на отбраната, изпитан за първи път в общата среда за обмен на информация за морското наблюдение.*
- *Като изхожда от съществуващите мрежи в ЕС, Комисията ще проучи съвместно с държавите членки създаването на група за гражданско-военно сътрудничество в областта на: а) технологиите за откриване, и б) методите за противодействие на импровизирани взривни устройства, ръчно преносими противовъздушни системи (MANPAD) и на други заплахи, като например заплахите от химични, биологични, радиологични, радиоактивни и взривни вещества.*
- *Комисията ще си сътрудничи с ЕСВД за изготвяне на съвместна оценка на нуждите от капацитет с двойна употреба с оглед на политиката на ЕС в областта на сигурността и отбраната. Въз основа на тази оценка Комисията ще излезе с предложение нуждите от какъв капацитет (ако има такъв) могат да се задоволят чрез активи, които Съюзът е закупил пряко, които притежава или експлоатира.*

6. КОСМИЧЕСКОТО ПРОСТРАНСТВО И ОТБРАНАТА

Повечето космически технологии, космически инфраструктури и услуги, свързани с космоса, могат да се използват както за граждански, така и за военни цели. За разлика от повечето космически нации обаче, в ЕС не съществува структурна връзка между гражданските и военните дейности в космическото пространство. За това разделение се плаща икономическа и политическа цена, която Европа повече не може да си позволи. Ситуацията се утежнява от факта, че Европа зависи от доставчици от трети държави за някои технологии от изключително важно значение, които в много случаи подлежат на ограничения при износа.

Въпреки че известна част от свързания с космоса капацитет трябва да остане под изключителен национален и/или военен контрол, съществуват редица области, където повишеното полезно взаимодействие между гражданската и военната сфера ще намали разходите и ще увеличи ефективността.

6.1. Защита на космическите инфраструктури

Основните европейски космически инфраструктури са „Галилео“ и „Коперник“. „Галилео“ принадлежи на ЕС, а и двете ще се използват в подкрепа на основни политики на Съюза. Тези инфраструктури са от изключително значение, тъй като формират основата на приложения и услуги, които са особено важни за нашата икономика и за спокойствието и сигурността на нашите граждани. Тези инфраструктури имат нужда от защита.

Космическите отпадъци се превърнаха в най-сериозната заплаха за устойчивостта на нашата дейност в космоса. За да се ограничи опасността от сблъсък, е необходимо да се

идентифицират и наблюдават спътниците и космическите отпадъци. Тази дейност е известна като космическо наблюдение и проследяване (КНП) и в днешно време се основава предимно на наземни датчици, като телескопи и радари. Понастоящем на европейско равнище няма капацитет за КНП. Операторите на спътници и пускови площадки зависят от данните, които получават от САЩ, за предупреждения за опасност от сблъсък.

ЕС е готов да подкрепи създаването на европейска услуга за КНП, която да се основава на мрежата от съществуващи съоръжения за КНП, притежавани от държавите членки, като е възможно да се добави и трансатлантически аспект. Тези услуги следва да бъдат достъпни за публичните, търговските, гражданските и военните оператори и органи. За целта ще бъде необходимо държавите членки, които притежават такива съоръжения, да поемат ангажимент на европейско равнище за сътрудничество и предоставяне на услуга за предупреждения за опасност от сблъсък. Основната цел е защитата на европейските космически инфраструктури да се осигурява с европейски капацитет.

Действие:

- *През 2013 г. Комисията представи предложение за програма на ЕС в подкрепа на КНП. Въз основа на това предложение тя ще направи оценка на начините за осигуряване на високо равнище на ефективност на услугата за КНП в дългосрочна перспектива.*

6.2. Спътникови комуникации

Лицата, ангажирани с военната и гражданската сигурност, зависят във все по-голяма степен от спътниковите комуникации (SATCOM) — един уникален капацитет, който може да осигурява комуникации и радиоразпръскване на голямо разстояние. Той създава условия мобилни платформи или платформи с възможност за разгръщане да се използват като заместители на наземни инфраструктури за комуникации и да обслужват обмена на големи количества данни.

Спътниковите комуникации с търговско предназначение са най-достъпното и най-гъвкавото решение за тази растяща необходимост. Тъй като търсенето на спътникови комуникации за целите на сигурността е твърде разпокъсано, съвместното използване на общи спътникови комуникации може да спести значителни средства, благодарение на икономии от мащаба и повишената устойчивост.

Спътниковите комуникации с търговско предназначение не могат да заместят изцяло основните държавни/военни спътникови комуникации (MILSATCOM), които някои държави — членки на ЕС, са разработили самостоятелно. Тези комуникации обаче не могат да отговорят на нуждите на по-малки потребители, каквито са например военните въздухоплавателни средства или специалните сили по време на операция.

Освен това към края на това десетилетие експлоатационният живот на действащите военни спътникови комуникации ще изтече. Този основен капацитет трябва да бъде съхранен.

Действия:

- *Комисията ще предприеме мерки, за да преодолее разпокъсания характер на търсенето на спътникови комуникации за целите на сигурността. Като изхожда по-специално от натрупания от ЕАО опит, Комисията ще насърчава обединяването на търсенето на спътникови комуникации с търговско*

предназначение, които да се използват за целите на европейската отбрана и сигурност.

- *Комисията ще проучи възможностите чрез съществуващите програми и съоръжения да се улесни дейността на държавите членки по разполагане на притежавани от тях телекомуникационни средства като полезен товар на борда на спътници (включително с търговско предназначение) и по разработване на ново поколение притежаван от държавите капацитет от военни спътникови комуникации на европейско равнище.*

6.3. Изграждане на спътников капацитет на ЕС за заснемане с висока разделителна способност

Спътниковите снимки с висока разделителна способност придобиват все по-голямо значение за политиката в областта на сигурността, в това число ОПСО и ОВПСС. Достъпът на ЕС до такъв капацитет е от решаваща важност за ранното предупреждаване, своевременното вземане на решения, предварителното планиране и подобряването на реагирането на ЕС при кризи както в гражданската, така и във военната сфера.

В това направление са в процес на разработване няколко национални програми в областта на отбраната. В допълнение към националните програми, предназначени само за отбраната, някои държави членки разработиха системи с висока разделителна способност, които имат двойна употреба. Тези системи дадоха възможност за появата на нови форми на сътрудничество между държавите членки при използването на спътникови снимки, което се осъществява при пазарни условия или чрез двустранни споразумения. Този успешен подход, съчетаващ изискванията на потребителите от гражданската и от военната сфера, следва да се прилага и занапред.

Тъй като потребността от спътникови снимки с висока разделителна способност продължава да нараства, с цел да се подготви следващото поколение от спътници за такова заснемане, които би следвало да се разположат в орбита около 2025 г., трябва да се проучат и разработят редица технологии, като например спътници с хиперспектрална висока разделителна способност на геостационарна орбита или авангардни спътници с ултрависока разделителна способност в съчетание с нови сензорни платформи като дистанционно управляваните въздухоплавателни системи.

Действие:

- *Европейската комисия, съвместно с ЕСВД и ЕАО, ще проучи възможността за постепенно разработване на нов капацитет за заснемане, който да се използва в подкрепа на мисиите и операциите в рамките на ОВПСС и ОПСО. Европейската комисия също така ще допринесе за разработването на технологиите, необходими за следващите поколения спътници за заснемане с висока разделителна способност.*

7. ПРИЛАГАНЕ НА ПОЛИТИКАТА НА ЕС ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЕНЕРГИЯТА И НА СВЪРЗАНИТЕ С ТАЗИ ПОЛИТИКА ИНСТРУМЕНТИ В ПОДКРЕПА НА СЕКТОРА НА ОТБРАНАТА

Въоръжените сили са най-големите потребители на енергия в обществения сектор на ЕС. По данни на ЕАО съвкупните им годишни разходи само за електроенергия възлизат на над един милиард евро. При това най-важният източник за посрещане на тези енергийни нужди си остават изкопаемите горива. Това предполага зависимост в една чувствителна област и излага бюджетите за отбрана на опасност от повишаване на

цените. Ето защо въоръжените сили имат сериозен интерес да намалят енергийния си отпечатък, за да се повиши сигурността на доставките и да се снижат оперативните разходи.

Същевременно въоръжените сили са най-големият собственик на свободна земя и инфраструктури от общественения сектор — те притежават общо около 200 млн. кв.м сгради и 1 % от общата сухоземна площ на Европа. Оползотворяването на този потенциал ще им даде възможност да намалят нуждите си от енергия, както и да покриват значителна част от тях чрез свои собствени нискоемисионни и автономни ресурси. Така ще се снижат разходите и зависимостта от други източници, като ще се допринесе и за изпълнението на целите на Съюза по отношение на енергията.

Що се отнася до научните изследвания, Комисията разработи Стратегически план за енергийните технологии с цел да се насърчават иновационни и нисковъглеродни енергийни технологии, които са по-ефикасни и по-устойчиви от използваните понастоящем. С оглед на съществените си нужди от енергия секторът на отбраната може да бъде пионер във внедряването на новите енергийни технологии, предвидени в горепосочения план.

Действия:

- *До средата на 2014 г. Комисията ще създаде механизъм за консултации с експерти от сектора на отбраната на държавите членки, като този механизъм ще се основава върху модела на съгласуваните действия, които съществуват в областта на възобновяемите източници на енергия и енергийната ефективност. Механизмът ще се съсредоточи върху: а) енергийната ефективност, по-специално в сектора на строителството; б) възобновяемите източници на енергия и алтернативните горива; в) енергийната инфраструктура, включително използването на технологии за интелигентни мрежи. Той ще способства за:*
 - проучване на възможността за прилагане в сектора на отбраната на съществуващите енергийни концепции на ЕС, както и законодателните разпоредби и инструментите за подкрепа;
 - определяне на евентуални цели и приоритетни области за действие на равнище ЕС с оглед на цялостна енергийна концепция за нуждите на въоръжените сили;
 - изготвяне на препоръки за наръчник в областта на възобновяемите източници на енергия и енергийната ефективност в сектора на отбраната със специален акцент върху прилагането на действащото законодателство на ЕС, внедряването на иновационни технологии и използването на иновационни финансови инструменти;
 - редовен обмен на информация с ръководната група на Стратегическия план за енергийните технологии.
- *Комисията ще обсъди и изготвянето на документ с насоки за прилагането на Директива 2012/27/ЕС в сектора на отбраната.*
- *Комисията ще подкрепя демонстрационния проект на европейските въоръжени сили във връзка с фотоволтаичната енергия GO GREEN. След успешната му демонстрация Комисията ще подпомогне и по-нататъшното разработване на проекта, като ще привлече за участие в него повече държави членки и по*

възможност ще го разшири, така че той да обхване и други източници на възобновяема енергия, каквито са вятърът, биомасата и водата.

8. ЗАСИЛВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНОТО ИЗМЕРЕНИЕ

Тъй като в Европа бюджетите за отбрана намаляват, нараства значението на износа за трети държави, чрез който промишлените отрасли в Европа да компенсират свитото търсене на собствените си пазари. Този износ следва да се разрешава в съответствие с политическите принципи, залегнали в приетата на 8 декември 2008 г. Обща позиция 2008/944/ОВПСС и в съответствие с Договора за търговията с оръжие, приет от Общото събрание на Организацията на Обединените нации на 2 април 2013 г. Същевременно Европа има икономически и политически интерес да подкрепя своите промишлени сектори на световните пазари. Накрая, Европа трябва да осигури съгласуван подход спрямо наблюдението върху входящите чуждестранни инвестиции (както е посочено в раздел 2.3 във връзка със собствеността и сигурността на доставките).

8.1. Конкуrentоспособност на трети пазари

Докато в Европа разходите за отбрана намаляват, в много други части на света те продължават да се увеличават. Навлизането на тези пазари често е трудно и зависи от политически съображения, бариери пред достъпа до пазара и др. Най-големият пазар в областта на отбраната в света — този на САЩ — на практика е затворен за внос от Европа. В други държави режимът е по-свободен, но те често изискват компенсации, което поражда голяма тежест за предприятията от ЕС. На последно място, на много пазари на трети държави няколко европейски доставчици се конкурират помежду си, което от европейска гледна точка затруднява подпомагането на конкретен доставчик от ЕС.

Действие:

- *Комисията ще постави началото на диалог със заинтересованите страни относно начините за оказване на подкрепа на сектора на европейската отбранителна промишленост на трети пазари. Що се отнася до изискванията за компенсации на трети пазари, чрез диалога ще се потърсят начини за ограничаване на евентуалното отрицателно въздействие на такива компенсации върху вътрешния пазар и европейската отбранителна промишлена база. В рамките на диалога ще се обсъди и въпросът как институциите на ЕС биха могли да насърчават европейските доставчици в ситуации, когато само едно предприятие от Европа се конкурира с доставчици от други части на света.*

8.2. Контрол върху износа с двойна употреба

Контролът върху износа с двойна употреба допълва контрола върху търговията с оръжие и има ключово значение както за сигурността на ЕС, така и за конкурентоспособността на редица предприятия в секторите, свързани с въздушното пространство, отбраната и сигурността. Комисията започна преглед на политиката на ЕС по отношение на контрола на износа и проведе широка обществена консултация, заключенията от която са представени в публикувания през януари 2013 г. работен документ на службите на Комисията. Процесът на реформи ще продължи с изготвяне на съобщение, в което ще се разгледа проблемът за оставащите търговски бариери, които пречат на предприятията от ЕС да се възползват в пълна степен от вътрешния пазар.

Действие:

- *В рамките на протичащия преглед на политиката по отношение на контрола на износа Комисията ще представи доклад за оценка на въздействието от прилагането на Регламент (ЕО) № 428/2009, който ще бъде последван от съобщение, очертаващо дългосрочните виждания на ЕС за контрола върху стратегическия износ, както и от конкретни инициативи на политиката с оглед на това контролът върху износа да се приспособи към бързо променящите се технологични, икономически и политически условия. Тези инициативи могат да включват предложения за законодателни изменения в системата на ЕС за контрол върху износа.*

9. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Поддържането и развитието на отбранителния капацитет, така че въпреки сериозните бюджетни ограничения той да отговаря на настоящите и бъдещите предизвикателства, ще бъде възможно само при условие, че се извършат трайни политически и структурни реформи. Време е да се предприемат амбициозни действия.

9.1. Нова уредба за развитието на сътрудничеството между гражданската и военната сфера

Сътрудничеството между гражданската и военната сфера е нелеко предизвикателство, което има множество оперативни, политически, технологични и промишлени аспекти. Това важи с особена сила в Европа, където разпределението на компетентностите и разделението на труда допълнително усложняват комплексния му характер. С настоящото съобщение се предлага пакет от мерки, които да спомогнат за преодоляване на това предизвикателство и да стимулират сътрудничеството между държавите членки. Във връзка с това нашата цел е да разработим интегрален подход, който да не се влияе от разделителната линия между гражданската и военната сфера и да осъществи плавно преминаване през всички фази от жизнения цикъл на капацитета, т.е. от определянето на нуждите от капацитет до действителното му използване в реални условия.

Като първа крачка към постигането на тази цел Комисията ще направи преглед на собствените си вътрешни методи за работа по въпросите на сигурността и отбраната. Въз основа на опита, натрупан от работната група по отбраната, тя ще оптимизира своите механизми за сътрудничество и координация както между собствените си служби, така и със заинтересованите лица.

9.2. Призив към държавите членки

Настоящото съобщение съдържа план за действие, чрез който Комисията да допринесе за укрепването на ОПСО. Комисията приканва Европейския съвет да обсъди този план за действие на заседанието си през декември 2013 г. заедно с доклада, изготвен от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, като вземе предвид следните съображения:

- Решенията относно инвестиции и капацитет в областта на сигурността и отбраната следва да се основават върху общо разбиране за заплахите и интересите. Поради това Европа следва своевременно да разработи стратегически подход, обхващащ всички аспекти на военната и невоенната сигурност. Във връзка с това следва да се проведе широк политически дебат върху прилагането на съответните разпоредби на Договора от Лисабон.
- Общата политика за сигурност и отбрана е необходимост. За да бъде ефективна, тя следва да се основава на посочената в член 42 от Договора за

Европейския съюз цялостна обща политика в областта на способностите и въоръжаването.

- С цел да гарантира съгласуваност на усилията, ОПСО трябва да се координира тясно с други съответни политики на ЕС. Това е особено важно с оглед на създаването и използването на полезно взаимодействие при разработването на капацитет за целите на отбраната и за граждански цели.
- За да бъде надеждна общата политика за сигурност и отбрана, Европа се нуждае от солидна промишлена и технологична база в областта на отбраната. От решаващо значение за постигането на тази цел е да се разработи европейска стратегия за отбранителната промишленост, основана върху общо разбиране за степента на автономност, която Европа желае да поддържа в ключови технологични области.
- За да можем да поддържаме конкурентоспособна промишленост, която е в състояние да произвежда на приемливи цени капацитета, от който се нуждаем, от решаващо значение е да укрепим вътрешния пазар в областта на отбраната и сигурността и да създадем условия европейските предприятия безпрепятствено да развиват дейност във всички държави членки.
- Сериозните бюджетни ограничения ни изправят пред важната необходимост да разпределяме и да изразходваме финансовите ресурси по ефективен начин. Това предполага, наред с останалото, да се снижат оперативните разходи, да се обедини търсенето и да се уеднаквят изискванията във военната сфера.
- Реалната добавена стойност от рамката на ЕС може да се демонстрира, като се посочи съвместен проект в областта на основния отбранителен капацитет, където политиките на ЕС могат да се мобилизират в пълна степен.

9.3. Следващи стъпки

Въз основа на обсъжданията с държавните и правителствените ръководители Комисията ще разработи за областите, набелязани в настоящото съобщение, подробен план с конкретни действия и срокове.

За подготовката и прилагането му Комисията ще създаде специален механизъм за консултации с националните органи, като формата му може да варира в зависимост от обсъжданата област на политика. ЕАО и Службата за външна дейност ще бъдат асоциирани към този механизъм за консултации.